

“Ara la situació exigia la presència dels militars

Patricio Navia (Lima, Perú, 1970) és un dels polítics i columnistes més coneguts de Xile. Darrerament ha rebut crítiques perquè, després d'haver donat suport a la Concertació durant anys, a les últimes eleccions presidencials va decantar-se per Sebastián Piñera.

EL TEMPS

Patricio Navas, conegut a Xile per Pato Navas, és professor adjunt del Centre d'Estudis Latinoamericans de la Universitat de Nova York. Criat i educat a la ciutat de Concepción, epicentre del terratrèmol que va devastar Xile el 27 de febrer proppassat, ha estat des de ben jove un fervorós defensor de la Concertació. La publicació d'una columna seva al diari *La Tercera*, en què anunciava que votaria el conservador Sebastián Piñera, va tenir una tal repercussió que va alterar els plans de campanya dels candidats i tot.

—Podem dir que, políticament, el terratrèmol ha estat un cop per a Piñera?

—Un terratrèmol no és bo per a cap govern, però si ha de passar m'estimo més que sigui just abans de començar el meu mandat. Primer, perquè no sóc responsable dels efectes immediats ni de la resposta inicial. Segon, perquè si les coses van malament se'n ressentirà el meu predecessor i el meu govern serà rebut com un alleugeriment. Tercer, perquè —si bé no tindrà la clàssica lluna de mel de l'inici de mandat— tindrà la millor excusa per a rebaixar les expectatives que havia suscitat a la campanya. De resultes del terratrèmol, Piñera podrà dir: “Jo havia promès això, però hi va haver un terratrèmol i ara no ho puc complir.”

—Dit d'aquesta manera, gairebé sembla una bona notícia per a la dreta...

—No és bona, perquè Piñera s'hauria estimat més la lluna de mel i fer moltes de les coses que havia promès. Però és una mena de coartada perfecta per a justificar que no podrà fer tot un seguit de coses que havia promès.

—Que podrà fer Piñera per encarar la crisi social que sembla que seguirà el sisme?

—Penso, posem per cas, en els saqueigs que hi ha. És obvi que s'ha fet visible un problema de desigualtat. Les falles geològiques a Xile són reals, però també ho són les socials. Aquesta falla ja hi era. Tanmateix, és un bon senyal per a Piñera que això

s'evidenciï en un terratrèmol i no en protestes socials. Això ho pot prendre com un advertiment que l'obligarà a establir un veritable compromís per a reduir la desigualtat.

—Esteu d'acord que tot és sota control, com diu el govern?

—La síndrome Katrina, que es va fer present a Concepció amb els saqueigs, fa de mal controlar. Les conseqüències del terratrèmol són cada vegada més suaus, però hi ha el temor de saqueigs. Xile és un país on històricament hi ha hagut saqueigs després dels terratrèmols. N'hi va haver el 60 i el 70, amb gent del lumpen que atacava la població més rica. La gent en general percep que el terratrèmol activa el saqueig, però no n'és la causa. El saqueig és producte del descontentament social que hi ha des d'abans i que sobreviu a qualsevol terratrèmol.

—Aleshores, Xile ja no és un model a seguir, com solem sentir pertot arreu?

—Efectivament. Crec que Xile és un model a seguir perquè s'hi ha reduït molt la pobresa i perquè hi ha hagut molt creixement. Però també és veritat que la desigualtat s'hi ha mantingut i això és una matèria pendent. Ara, és molt més fàcil d'abordar la qüestió de la desigualtat quan hi ha creixement que no pas quan el país és estancat. El terratrèmol ha posat la qüestió social al capdamunt de l'agenda, i això és positiu.

—Hi ha diners, a Xile, per a encarar la reconstrucció?

—Sí, i tant. Aquests darrers anys, el govern xilè ha acumulat un superàvit força alt i encara té més de 20.000 milions de dòlars en fons internacionals. És una qüestió complexa, sens dubte, però això no és Haití.

—Hi ha més bones expectatives amb una reconstrucció a les mans de Piñera o de la Concertació?

—Piñera està més ben preparat en qüestió d'eficiència i de gestió. Però haurà d'evitar que la gent percebi que es preocupa més de les empreses que no de la població. L'obra de reconstrucció haurà de ser bastant més transparent i haurà d'assegurar-se que la gent no cregui que s'hi enriqueixen els mateixos de sempre. La

“Els militars aprofiten molt bé l'oportunitat de mostrar-se al costat de la gent [...] L'exèrcit en sortirà molt beneficiat”

debilitat de Piñera sempre ha estat la muralla entre la política i els negocis, i això no ho canviarà pas el terratrèmol.

—El govern de Michelle Bachelet per què va trigar tant a demanar la intervenció de les forces armades, després de la catàstrofe?

—La presidenta pensava que per a ella era un risc d'acabar el mandat amb els militars al carrer. La memòria de la dictadura d'Augusto Pinochet (1973-1990), el concepte d'estat de setge per a algú que va ser víctima de les violacions dels drets humans fou una bona mica difícil de pair. Però crec que va entendre que la situació exigia la presència dels militars. A qualsevol país del món els militars surten al carrer per contribuir a l'ordre públic en una situació especial, com ara un terratrèmol. Per això, quan els militars van sortir finalment al carrer la gent els aplaudia: la gent va percebre allò que el govern no havia pogut percebre.

—Som en un moment de transformació en la relació entre els militars i la societat xilena?

—Sens dubte. Jo crec que els militars aprofiten molt bé l'oportunitat per a mostrar-se al costat de la gent i al costat de l'ordre. I això és molt positiu. Òbviament, hi haurà problemes, especialment amb la Marina, sobretot quan calgui determinar què sabia i que no sabia del tsunami que va devastar centenars de quilòmetres de costes. Però l'exèrcit en sortirà molt beneficiat, de tot això que passa.

—Podrà proclamar-se la fi de la transició?

—La transició es va acabar quan es va acabar el risc de la regressió autoritària, i d'això ja fa temps.

—Que hauria de fer Piñera per transmetre a la gent que la reconstrucció serà un èxit?

—Ha de mantenir l'estat d'emergència i lliurar el poder als civils perquè siguin ells que dirigeixin els

militars. En això Piñera té l'avantatge que al Ministeri de Defensa hi haurà Horacio Ravinet, un home que havia estat de la Concertació i que, per tant, elimina la por d'una regressió pinochetista o autoritària. I, sobretot, ha de demostrar que està més preocupat de la gent que no dels edificis.

—N'esteu satisfet, del resultat de les eleccions del gener?

—Jo hauria volgut que la Concertació hagués tingut primàries i hagués triat un candidat molt més legítim. D'una altra banda, crec que Piñera és un moderat, però té uns quants problemes més o menys grans, com ara la proximitat amb el món dels negocis i la proximitat amb la dreta més dura, la que es preocupa per l'ordre i aquesta mena de coses. Però cal donar-li el benefici del dubte, perquè crec que és saludable que, després de vint anys a Xile, hi hagi un canvi de lideratge.

—Piñera podrà controlar aquesta dreta?

—Al gabinet la controlarà bastant bé. El seu equip de ministres és bastant moderat i sense pinochetistes durs. Però al Congrés la dreta té molta força i caldrà veure fins a quin punt és capaç de mantenir aquest lideratge que ha demostrat fins ara.

—Com us imagineu la Concertació a l'oposició, després de vint anys al poder?

—Li costarà. Hi ha la sensació que es decantarà més cap a l'esquerra, particularment perquè al Congrés hi han arribat alguns comunistes. Hi haurà un discurs més polaritzat i, si bé el terratrèmol disminuirà la confrontació amb crides a la unitat nacional, la treva durarà poc. L'oposició acusarà Piñera que la reconstrucció és molt lenta i que satisfà interessos específics. Serà una oposició bastant dura.

*Federico Rivas
Buenos Aires*